

SPOR O SKUTKOVÚ PODSTATU TRESTNÉHO ČINU V PÄŤDESIATYCH ROKOCH XX. STOROČIA

Milan Boroš

Päťdesiate roky minulého storočia predstavovali významnú etapu vo vývoji československého práva. Nastupujúce socialistické zriadenie prinieslo so sebou „nový právny poriadok ľudovej demokracie“. V roku 1950 boli prijaté nosné kódexy ako civilné, tak aj trestné. Niekoľkoročné úsilie o odstránenie balastu právneho dualizmu tak slávil svoj úspech až v rukách komunistov. Novoprijaté zákony vytvárali výzvy nielen pre odborníkov z praxe, ktorí ich mali uvádzať do praktického života, ale rovnako tiež pre pracovníkov vedeckých ustanovizní.

Na stránkach právnických časopisov bol výrazne pretriasaný Trestný zákon č. 86/1950 Zb.¹ a s ním spojené základné právne inštitúty. Táto diskusia bola vo významnej miere ovplyvňovaná či inšpirovaná diskusiou v sovietskej trestnej náuke.² Tá však bola poznačená názorovou nejednotou a jednotliví autori často prezentovali odlišné názory na esenciálne otázky – otázky trestnej zodpovednosti, kauzality či zavinenia. Ani československá veda trestného práva neostala v tomto smere imúnna a aj jej predstavitel'ov či pracovníkov z praxe poznačila situácia panujúca u svojich sovietskych kolegov.

Napriek spornosti vo viacerých otázkach niet trestno-právnej inštitúcie, ktorá by v československej trestnoprávnej vede päťdesiatych rokov rozdeľovala trestných právnikov viac než skutková podstata trestného činu.³ Pýtala najväčšiu pozornosť a v odbornej spisbe získala najväčší priestor. Pričinila sa dokonca o ozajstný rozkol medzi katedrami trestného práva pražskej a bratislavskej právnickej fakulty.

V nasledujúcom sa vrátíme späť v čase o niekoľko desaťročí, aby sme sprístupnili dobové polemiky týkajúce sa problému skutkovej podstaty trestného činu. Prihliadneme pritom na diskusie v československej právnej vede, ako aj k jej vzoru – sovietskej náuke.

Vedecký pokrok a teoretické rozpracovanie otázok socialistického trestného práva boli zverené hlavne do rúk československých právnických fakúlt a akadémií vied. Výsledky vedeckého bádania právnickej fakulty Karlovej univerzity reprezentoval predovšetkým vedúci katedry trestného práva prof. Vladimír Solnař a Boris Vybíral, neskorší docent trestného práva. Právnickú fakultu Univerzity Komenského pre zmenu zastupoval vedúci katedry trestného práva prof. František Poláček a docenti (neskôr aj profesori) Ladislav

¹ Ak z kontextu textu nevyplynie čosi iné, slovné spojenie „trestný zákon“ v príslušnom tvare označuje Trestný zákon č. 86/1950 Zb. Aj jednotlivé, v texte uvedené paragrafy bez bližšej špecifikácie predstavujú ustanovenia tohto zákona.

² Porov. KOKAVEC, D.: Nad IV. ročníkom časopisu Sovětská věda – stát a právo. *Právny obzor*, roč. 38, č. 7, 1955, s. 429.

³ Príznačne komentuje Hatala: „Názorový boj o poňatie skutkovej podstaty trestného činu sa rozvinul pomerne do najväčšej šírky i ostrosti v teórii sovietskeho socialistického trestného práva a v teórii československého ľudovodemokratickeho trestného práva.“ HATALA, V.: Pokus a skutková podstata trestného činu. *Právnické štúdie*. roč. 5, č. 3, 1957, s. 502.

Schubert či Vojtech Hatala. Do diskusie vstupovali i odborníci z praxe najmä Dr. Karel Tibitzanzl, Dr. Štefan Breier a ďalší.

„Česko-slovenský zápas“ o skutkovú podstatu trestného činu vyplynul z rozličného ponímania tohto inštitútu.⁴ Kým pražskí teoretici ju vnímali len ako jeden zo znakov trestného činu,⁵ tí bratislavskí ju považovali za jediný základ trestnej zodpovednosti páchatel'a: akékoľvek hľadanie kritérií rozhodujúcich pre určenie trestnej zodpovednosti za hranicami skutkovej podstaty by podľa nich odporovalo základnej požiadavke (socialistickej) zákonnosti.⁶

Rozhodujúci bol teda vzájomný vzťah trestného činu a skutkovej podstaty trestného činu, ich pojmové rozsahy a obsahy. Schubert uvádzal, že všeobecný pojem trestného činu⁷ vyjadruje všeobecnú charakteristiku všetkých trestných konaní bez ohľadu na ich druh. Preto tento pojem nemôže byť základom trestnej zodpovednosti, lebo má len všeobecne informatívny význam.⁸ Vzťah medzi skutkovou podstatou trestného činu a všeobecným pojmom trestného činu sa určuje vzťahom nadradeného pojmu k podradenému pojmu. Každý pojem vyjadruje obsah a rozsah pojmu. Medzi rozsahom a obsahom pojmu platí nepriama úmera: v rozsahu nadradeného pojmu je vždy zahrnutý rozsah podradeného pojmu, ale obsah nadradeného pojmu tvorí len časť obsahu podradeného pojmu.⁹

Túto zásadu Schubert premietol na pojem skutkovej podstaty trestného činu a všeobecný pojem trestného činu, z čoho mu jednoznačne vyplývalo, že širší rozsah musí mať všeobecný pojem trestného činu, lebo vyjadruje charakteristiku úplne všetkých trestných činov. Kvôli tomuto širokému rozsahu nemôže obsiahnuť typické vlastnosti jednotlivých skutkových podstát trestných činov (napr. skutkovej podstaty trestného činu vraždy či ublíženia na zdraví). Zdôrazňoval, že „v obsahu všeobecného pojmu trestného činu sa vyjadruje, že trestným činom je len konanie nebezpečné pre spoločnosť, ktorého výsledok v zákone uvedený páchatel' zavinil. Naproti tomu napr. pojem skutkovej podstaty trestného činu vraždy (§ 216) je rozsahovo užší, lebo sa vzťahuje iba na určité typické konania nebezpečné pre spoločnosť. Avšak obsahovo je širší, lebo doň patrí nebezpečnosť konania pre spoločnosť (porov. vzťah rodového a druhového pojmu) a znaky, ktoré určujú, kto iného úmyselne usmrtil (druhá charakteristika).“¹⁰

Kolektív autorov z Prahy naopak vyčleňoval nebezpečnosť konania zo skutkovej podstaty trestného činu. Pracovníci katedry trestného práva Právnickej fakulty Karlovej univerzity vo svojej publikácii „Trestné právo – všeobecná časť“ uvádzali: „Skutkovou podstatou trestného činu rozumieme súhrn objektívnych a subjektívnych znakov, ktoré

⁴ Bližšie pozri napr. SCHUBERT, L.: K problému trestnej zodpovednosti. *Právny obzor*, roč. 40, č. 5, 1957, s. 259.

⁵ Porov. DOLENSKÝ, A. In: SCHUBERT, L.: K otázke pojmu „skutková podstata trestného činu.“ *Právny obzor*, roč. 39, č. 1, 1956, s. 32. Porov. aj POLÁČEK, F.: Skutková podstata trestného činu a účasť v trestnom čine podľa československého trestného práva. *Právny obzor*, roč. 39, č. 4, 1956, s. 200.

⁶ HUSÁR, E.: František Poláček. In: BLAHO, Peter – VLKOVÁ, Eva (eds.): *Právnicki na Univerzite Komenského v Bratislave: 75 rokov činnosti Právnickej fakulty UK (1921–1996)*. Bratislava: Vydavateľské oddelenie Právnickej fakulty UK v Bratislave, 1996, s. 209. Porov. tiež HUSÁR, E.: Obzvlášť prít'azujúce okolnosti v československom trestnom práve. *Právny obzor*, roč. 40, č. 2, 1957, s. 120.

⁷ Trestný zákon v § 2 definoval trestný čin ako konanie pre spoločnosť nebezpečné, ktorého výsledok uvedený v zákone páchatel' zavinil.

⁸ SCHUBERT, L.: K otázke pojmu „skutková podstata trestného činu“. *Právny obzor*, roč. 39, č. 1, 1956, s. 33–34.

⁹ STROGOVIČ, M. S. In: SCHUBERT, L.: K otázke pojmu „skutková podstata trestného činu“. *Právny obzor*, roč. 39, č. 1, 1956, s. 34.

¹⁰ C. d. v pozn. 8, s. 34.

určujú, o aký trestný čin ide. V tomto zmysle hovoríme o skutkovej podstate vraždy, velezrady, vyzvedačstva apod. Skutkovú podstatu tvoria preto tie znaky, ktoré charakterizujú a odlišujú jednotlivé typy trestných činov; nenáležia sem teda podmienky všetkým trestným činom spoločné, ako nebezpečnosť konania pre spoločnosť a trestne zodpovedný páchatel'.¹¹

Nebezpečnosť konania sa stala diskutabilnou: je znakom aj skutkovej podstaty trestného činu alebo len trestného činu? Vybíral mal však vo veci jasno: „V záujme teoretickej analýzy i praktickej aplikácie konkrétnych prípadov v súdnej praxi rozkladáme pojem jednotlivého trestného činu na dve zložky: 1. na znaky skutkovej podstaty charakterizujúce objekt, objektívnu stránku, subjekt a subjektívnu stránku trestného činu, ktorých súhrn tvorí pojem skutkovej podstaty trestného činu a 2. na nebezpečnosť pre spoločnosť. Medzi pojmom skutkovej podstaty a nebezpečnosťou konania pre spoločnosť je samozrejme tesný vzájomný vzťah (veď ide o súčasť jednotného pojmu jednotlivého trestného činu). Znaky skutkovej podstaty charakterizujú formu trestného činu. Nebezpečnosť konania pre spoločnosť je potom sociálno-politickým obsahom trestného činu.“¹²

K týmto slovám Schubert pristupoval s nedôverou a podotýkal, že podľa Vybíralovej koncepcie z pojmu jednotlivého trestného činu, ktorý je odrazom konkrétneho trestného skutku, vytvoríme pojmy dva. Jeden takto vytvorený pojem vyjadruje formu pojmu jednotlivého trestného činu a druhý pojem vyjadruje obsah pojmu jednotlivého trestného činu. K tejto „dvojpojmovej koncepcii“ na úrovni osobitného mal Schubert tieto pripomienky: „Ak[o] možno z pojmu jednotlivého trestného činu, ktorý je sám výplodom, formou nášho myslenia, vyizolovať formu z formy? Ako možno vyizolovať sociálno-politický obsah z pojmu, keď pojem sám odráža predmety, javy objektívnej skutočnosti? Tak môžeme postupovať iba v tom prípade, keď ideme špekulatívnou cestou, bez ohľadu na to, či tieto pojmy odrážajú (vyjadrujú) predmety (javy) objektívneho sveta.“¹³ Schubert uzatvára, že „dôsledky kritizovanej koncepcie vedú jej zástancov k nevyhnutnému tvrdeniu, že nebezpečnosť konania pre spoločnosť ako sociálno-politický obsah trestného činu nie je obsiahnutá v skutkovej podstate trestného činu. Tým sa však stavajú na pozíciu učenia o formálnej skutkovej podstate trestného činu, o ktoré učenie sa opierala buržoázna teória trestného práva.“¹⁴

Schubertove názory sa však nestretli s pochopením ani u Tibitanzla, ktorý predstrel kritické poznámky: „Schubert zmiešava dve veci, totiž konkrétny skutok páchatel'a a záznam tohto skutku v trestnom zákone. Za skutkovú podstatu trestného činu považuje ustanovenie osobitnej časti trestného zákona, pričom ju poníma ako jediný základ trestnej zodpovednosti.“¹⁵ Tibitanzl zdôrazňoval: „Predsa aj krádež zápaliiek, konanie v nutnej obrane napĺňa znaky osobitnej časti trestného zákona, na čo je potom dobré ustanovenie § 2 pojednávajúce o trestnom čine? Ak teda Schubert hovorí o tom, že skutková podstata obsahuje nevyhnutne nebezpečnosť konania pre spoločnosť, tak v skutočnosti, bez toho, aby to priznával, rozumie pod pojmom skutková podstata niečo, čo má znaky na úrovni ako všeobecnej, tak aj zvláštnej časti. Nie je teda pravda, že Schubertova skutková podstata je vyjadrená len na úrovni zvláštnej časti trestného zákona. Správne až konkrétny skutok je

¹¹ SOLNAŘ, V. et al.: *Trestní právo: část obecná*. Praha: SPN, 1953, s. 114.

¹² C. d. v pozn. 8, s. 35.

¹³ Tamže, s. 36.

¹⁴ Tamže, s. 37.

¹⁵ Porov. HATALA, V.: Úspěch československé vedy trestného práva. *Právní obzor*, roč. 43, 1960, s. 572.

tým činiteľom, v ktorom sa uskutočňuje (stelesňuje) jednota ustanovení všeobecnej a osobitnej časti trestného zákona, tá jednota, ktorú Schubert nesprávne vkladá už do ustanovení zvláštnej časti.¹⁶

Tibitanzl pre podporu svojho názoru ponúkol túto argumentáciu: „Nevyhnutným základom pre zovšeobecnenie musí byť jedine konkrétny skutok nebezpečný pre spoločnosť. Tento skutok je v trestnom zákone zachytený na dvoch abstrakčných stupňoch – na úrovni zvláštnej časti a na úrovni všeobecnej časti. Oba tieto záznamy popisujú jeden a ten istý proces; v tom je ich jednota. Pritom však nie sú totožné, pretože každý z nich zaznamenáva síce tú istú skutočnosť, ale na inom abstrakčnom stupni. V tom je ich odlišnosť. Túto skutočnosť je nutné rešpektovať predovšetkým pri objasňovaní trestného činu vo vzťahu k nebezpečnosti konania pre spoločnosť.“ Ignorovanie tohto faktu pokladal za žriedlo nesprávnej konštrukcie tzv. všeobecnej skutkovej podstaty: „Za základ tejto všeobecnej konštrukcie skutkovej podstaty je položené nie konkrétne konanie, ale to, čomu Schubert vraví skutková podstata, totiž ustanovenia osobitnej časti trestného zákona. Všeobecná skutková podstata trestného činu je vlastne výsledkom zovšeobecnenia konkrétnych skutkových podstát.“¹⁷ Tibitanzl ale vraví: „Vtip je v tom, že konanie môže napĺňať znaky obsiahnuté v zvláštnej časti a cez to však nemusí byť spoločensky nebezpečné (krádež zápaliek).“¹⁸ „Stupeň zovšeobecnenia, ktorý zachytáva konanie páchatel'a na úrovni zvláštnej časti trestného zákona, nemusí vyjadrovať tú skutočnosť, že konanie podchytené týmto zovšeobecením je pre spoločnosť nebezpečné.“ „Ak súhrnom skutočností, ktoré zovšeobecňujeme, sú tieto znaky (uvedené v zvláštnej časti), ktoré nemusia obsahovať spoločenskú nebezpečnosť, tak ju pochopiteľne nemusí obsahovať ani ich zovšeobecnenie na vyššej úrovni, t.j. na úrovni tzv. všeobecnej skutkovej podstaty. To, čo nie je v predmete, ktorý zovšeobecňujeme, nemôže byť pochopiteľne ani v zovšeobecení.“¹⁹ V rozpore s týmto logickým záverom učebnica všeobecnej časti sovietskeho trestného práva²⁰ (ktorá bola Schubertovi metodologickým vzorom) uvádza, že všeobecná skutková podstata musí obsahovať nebezpečnosť konania pre spoločnosť. Zásadný a nesporný klad učebnice však Tibitanzl spozoroval v tom, že potiera formalistickú, z buržoáznej náuky prevzatú teóriu skutkovej podstaty ako súhrnu iba formálnych znakov zbavených akéhokoľvek sociálneho obsahu.²¹

Naostatok Tibitanzl k Schubertovým názorom (na vzťah skutkovej podstaty a nebezpečnosti konania) sumarizuje: „Vykladať ustanovenia všeobecnej a zvláštnej časti trestného zákona v ich jednote neznamena stotožňovanie záznamu na týchto dvoch stupňoch. Nemožno preto prisudzovať ustanoveniam zvláštnej časti tie znaky, ktoré v nich samých nie sú obsiahnuté. Aby úmysel usmrtiť iného bol úmyslom k trestnému činu vraždy, t.j. zložkou trestného činu vraždy, k tomu nestačí, aby niekto iného úmyselne usmrtil (§ 216); k tomu je bezo zvyšku nutné, aby úmysel niesol i ďalšie, vo všeobecnej časti trestného zákona vyjadrené znaky. Ak tieto znaky nie sú dané, tak úmysel, hoci niesol znaky uvede-

¹⁶ TIBITANZL, K.: Významná monografie z oboru trestného práva. *Právnik*, roč. 96, č. 1, 1956, s. 78.

¹⁷ Tamže, s. 78–79.

¹⁸ Porov. POLÁČEK, F.: Poznámky k recenzii s. Tibitanzla o monografii L. Schuberta. *Právny obzor*, roč. 39, č. 4, 1956, s. 252.

¹⁹ C. d. v pozn. 16, s. 78–79.

²⁰ Výpracovaná kolektívom pracovníkov Vševezvázového inštitútu právnych vied Ministerstva spravodlivosti ZSSR za hlavnej redakcie prof. V. M. Čchikvadzeho (1952), český preklad – ČCHIKVADZE, V. M. (ed.): *Sovětské trestní právo: obecná část: [určeno] pro pracovníky justice a stud. práv.* Praha: SPN, 1954, 452 s.

²¹ C. d. v pozn. 16, s. 79.

né v § 216, nemusí byť súčasťou spoločensky nebezpečného javu – vraždy, ale môže byť aj úmyslom vysoko spoločensky hodnotným (boj vlastenca partizána proti fašistickým okupantom). Nie je možné preto nachádzať jediný základ trestnej zodpovednosti ani len v zázname na úrovni zvláštnej časti trestného zákona, ani len v zázname na úrovni jeho všeobecnej časti.²²

Poláček však obhajuje pozíciu Schuberta a kontruje, že všeobecná časť dopĺňa obsah skutkových podstat trestných činov vymenovaných v osobitnej časti trestného zákona.²³ Skutková podstata trestného činu preto spája znaky trestného činu uvedené v oboch častiach trestného zákona, ako logický dôsledok vzťahu všeobecného, osobitného a jednotlivého na rozdiel od názoru Tibitanzla, ktorý takéto spojenie (už na úrovni skutkovej podstaty) pokladal za pochybené.²⁴ Podľa Poláčka sa Tibitanzl dopustil chyby, ak tvrdí, že sa všeobecné nestelesňuje v osobitnom; ak všeobecné a osobitné ostávajú oddelené a spájajú sa až v jednotlivom. Rozkladanie jednotlivého na všeobecné a na osobitné ako dva samostatné, izolované abstrakčné stupne považoval Poláček za pomýlené. Tibitanzlovi navyše vyčítal, že sa na jednej strane negatívne stavia k formálnej skutkovej podstate trestného činu, no sám sa do formálnej konštrukcie zamotáva, ak posudzuje naplnenie skutkovej podstaty trestného činu (naplnenie znakov uvedených v osobitnej časti trestného zákona) bez toho, aby bola daná nebezpečnosť konania.²⁵

Poláček pôvodne zastával názor,²⁶ že nebezpečnosť konania stojí mimo hraníc skutkovej podstaty trestného činu, no neskôr sa stal v Československu azda najhorlivejším zástancom teórie skutkovej podstaty ako jediného základu trestnej zodpovednosti.²⁷ Táto dogma mu poskytla aj podklad pre jeho najvýznamnejšie dielo s príznačným názvom Skutková podstata trestného činu podľa československého trestného práva vydaná v roku 1957.²⁸

²² Tamže.

²³ POLÁČEK, F.: Skutková podstata trestného činu a účasť na trestnom čine podľa československého trestného práva. *Právny obzor*, roč. 39, č. 4, 1956, s. 200. Podobne Udvardy: „Základným materiálnym predpokladom trestnosti každého, v osobitnej časti zákona definovaného, výsledku je nebezpečnosť páchatel'ovho konania pre spoločnosť. Avšak tento základný predpoklad v súlade s legislatívnou ekonomikou neuvádza sa osobitne u každého výsledku, pretože medzi všeobecnou a osobitnou časťou zákona je organická spojitosť, pri ktorej ustanovenia osobitnej časti vyrastajú – ako výhonky zo spoločného kmeňa – zo základných ustanovení všeobecnej časti zákona.“ UDVARDY, L.: Zavinenie v novom trestnom zákone. (1. časť). *Právny obzor*, roč. 34, č. 2, 1951, s. 156–157.

²⁴ C. d. v pozn. 18, s. 252.

²⁵ Tamže.

²⁶ Pozri napr. POLÁČEK, F.: Trestný čin. *Právnik*, roč. 89, 1950, s. 67 alebo POLÁČEK, F.: Protiprávnosť. *Právnik*, roč. 89, 1950, s. 336.

²⁷ Podobný názorový prerod zasiahol aj sovietskeho teoretika Trajnina. Bližšie SOLNAŘ, V.: Dva spisy o „jediném základu trestní odpovědnosti“. *Stát a právo*, č. IV, 1957, s. 225. Solnař vo vzťahu k zmene Poláčkovo postoj konštatuje: „Vidíme teda, že scestné názory na skutkovú podstatu trestného činu, prezrádzajúce „buržoázne prežitky“ najskôr v našej literatúre uplatňoval Poláček a stal sa tak zakladateľom názoru, ktorý teraz zamietam. V tom treba Poláčkovi argumentáciu doplniť a vytknúť, že svoju kritiku mal predovšetkým formulovať ako sebakritiku.“ SOLNAŘ, V.: Dva spisy o „jediném základu trestní odpovědnosti“. *Stát a právo*, č. IV, 1957, s. 235. V obdobnom duchu sa o Poláčkovi vyjadruje aj Výbírál, ktorý sa domnieval, že názor Poláčka na pojem skutkovej podstaty znamená vo svojich dôsledkoch zmiešavanie pojmu skutkovej podstaty s pojmom jednotlivého trestného činu, čím vzniká zvláštna situácia: „tí, ktorí tak dôrazne proklamujú význam skutkovej podstaty, robia tento pojem vlastne zbytočným vedľa pojmu jednotlivého trestného činu. Dospievajú tým k škodlivému záveru, že pojem skutkovej podstaty má byť odstránený ako nežiaduci buržoázny prežitok.“ Výbírál predpovedá: „Poláček po čase nahliadne neutržateľnosť svojho stanoviska a vráti sa opäť k správne názoru, ktorý pred niekoľkými rokmi zastával a následne bohužiaľ opustil.“ KUDLA, A.: Zpráva o veřejné obhajobě kandidátské disertační práce O objektu trestného činu na právnické fakultě v Praze. *Právnik*, roč. 95, 1956, s. 286.

²⁸ V roku 1960 publikovaná aj v Sovietskom zväze, bližšie pozri c. d. v pozn. 15, s. 571–572.

Zo spletitej situácie chcel nájsť východisko i Breier a to za pomoci formálnej logiky. Trestný čin mal vôbec za najvyšší rod (*genus supremum*), ktorý vo svojom rozsahu zahnuje hierarchicky nižšie postavené trestné činy druhové, dielčie, osobitné a individuálne. Pritom osobitné trestné činy sa mu javili byť najnižším druhom (*infima species*), ktoré sa rozpadajú už len na individuálne trestné činy, ďalej už nedeliteľné, ktoré z logického stanoviska možno považovať za individuálne pojmy. Prízvukoval, že „na každom stupni hierarchickej podradenosti má trestný čin svoj vlastný obsah, ktorý je daný súhrnom všetkých znakov, a ktoré ho určujú v myslení človeka ako predmet myšlienky. Tomuto súboru všetkých znakov na každom stupni hierarchickej podradenosti zodpovedá skutková podstata trestného činu na tom istom stupni. Znaky podstatné, ktorých súbor o sebe stačí na utvorenie obsahu pojmu trestný čin na tom-ktorom stupni, a znaky špecifické, vytknuté v definícii trestných činov na jednotlivých stupňoch (tieto posledné na stupni osobitného trestného činu vo svojom úhrne dávajú dispozíciu) tvoria iba časť obsahu trestného činu na jednotlivých stupňoch, teda iba časť skutkovej podstaty na jednotlivých stupňoch. Je teda trestný čin na každom hierarchickom stupni oproti skutkovej podstate na tom istom stupni v takom pomere, v akom je pojem oproti svojmu obsahu.“²⁹

Definícia skutkovej podstaty trestného činu v podaní pracovníkov katedry trestného práva pražskej fakulty³⁰ bola z pohľadu Breiera priúzká. Definujúci pojem „súhrn objektívnych a subjektívnych znakov, ktoré určujú o aký trestný čin ide“ určuje iba parciálny prípad, t.j. môže definovať len dispozíciu trestného činu. Jeho obsah je užší ako obsah pojmu „skutková podstata trestného činu“ a tým viac užší „ako skutková podstata trestného činu vôbec“. Základnú chybu pracovníkov katedry Breier spozoroval v tom, že neprizerali k hierarchickým stupňom pojmu „trestný čin a jeho skutkovej podstaty“; z tejto chyby mu ďalej vyplynulo, že „autori vôbec nemohli prizerať na tie znaky skutkovej podstaty, ktoré pojem trestného činu na každom stupni preberá od pojmov postavených na vyššom stupni. Potom samozrejme nemohli dospieť k ničomu inému ako k chybnému záveru, že skutkovú podstatu „tvoria tie znaky, ktoré charakterizujú a odlišujú jednotlivé typy trestných činov“ (t.j. charakterizujú a odlišujú od seba jednotlivé osobitné trestné činy). No tieto znaky tvoria iba dispozíciu osobitného trestného činu. Nie je preto nijak divné, že autori (na str. 115 publikácie „Trestní právo, část obecná“³¹) okrem konštatovania rozdielu medzi skutkovou podstatou a dispozíciou nevedia udať, v čom tento rozdiel spočíva. Aj vylúčenie „podmienok všetkým trestným činom spoločných“ (ktoré sa uvádzajú osobitne vrah z didaktických dôvodov) zo skutkovej podstaty je iba dôsledkom tej istej základnej chyby.³²

Návod, ako „musí“ vznikáť skutková podstata trestného činu prezentoval Hatala: „Výberom a zovšeobecnením podstatných skutočností skutkov určitej skupiny (druhu), t.j. takých skutočností, ktoré skutky do tejto skupiny spadajúce charakterizujú a od ostatných skupín odlišujú, a zoskupením takto zovšeobecnených skutočností do logického súhrnu znakov skutočnostiam zodpovedajúcich, dostávame skutkovú podstatu určitého trestného činu.“³³ „Skutková podstata stelesňuje tu podstatu skutkov určitej skupiny, ktoré v nej nachádzajú svoje pojmové vyjadrenie: o tom svedčí už sám názov skutkovej podstaty: ved’

²⁹ BREIER, Š.: Pomer trestného činu k jeho skutkovej podstate z hľadiska formálnej logiky. *Právny obzor*, roč. 37, č. 5, 1954, s. 326.

³⁰ C. d. v pozn. 11.

³¹ Tamže.

³² C. d. v pozn. 29, s. 325.

³³ C. d. v pozn. 3, s. 504.

„skutková podstata“ nie je nič iné ako „podstata skutku“. Táto skutková podstata nachádza sa čo do stupňa zovšeobecnenia na pojmovej úrovni osobitného. Skutkové podstaty trestných činov na pojmovej úrovni osobitného sú vyjadrené v texte jednotlivých ustanovení osobitnej časti trestného zákona a diferencujú sa navzájom rozmanitými znakmi objektívnej a subjektívnej povahy.³⁴ Ďalším výberom a zovšeobením najcharakteristickejších znakov všetkých skutkových podstát trestných činov na pojmovej úrovni osobitného a zhrnutím takto zovšeobecných znakov do kompletného súhrnu Hatala dospieva ku konštrukcii skutkovej podstaty trestného činu na pojmovej úrovni všeobecného. Tá sa skladá zo všeobecne vymedzených štyroch hlavných zložiek, ktoré sú imanentné každej skutkovej podstate trestného činu na pojmovej úrovni osobitného ako aj každému skutku. Týmito zložkami sú objekt, objektívna stránka, subjekt a subjektívna stránka skutkovej podstaty trestného činu.³⁵ „Súhrn týchto štyroch základných zložiek skutkovej podstaty trestného činu nachádza svoje najvšeobecnejšie vyjadrenie (pojmová rovina všeobecného) vo všeobecnej časti trestného zákona, a to v texte § 2 trestného zákona, ktorý obsahuje definíciu trestného činu. Výraz „trestný čin“ vyjadruje pre spoločnosť nebezpečné a preto trestným zákonom zakázané správanie sa. Na úrovni skutku možno hovoriť o jedinečnom trestnom čine (napr. táto krádež apod.). Na pojmovej úrovni osobitného možno hovoriť o trestnom čine určitého druhu (napríklad trestný čin krádeže apod.). Tu, na pojmovej úrovni osobitného, „trestný čin“ vyjadruje najstručnejšie pojmové vystihnutie skutkov určitého druhu (všetky skutky spadajúce pod skutkovú podstatu krádeže sú kryté pojmom „krádež“). Trestné činy na pojmovej úrovni osobitného sú legislatívne vyjadrené v marginálnych rubrikách jednotlivých ustanovení osobitnej časti trestného zákona. Skutkové podstaty trestných činov, obsiahnuté v texte pod marginálnymi rubrikami, nie sú voči „svojmu“ trestnému činu ničím iným ako jeho deskripciou, definíciou. Skutková podstata trestného činu má sa teda k „svojmu“ trestnému činu tak, ako sa má každá iná definícia k „svojmu“ pojmu, ktorý vymedzuje. Vyplýva to naostatok už i zo samej gramatickej väzby „skutková podstata trestného činu“, kde časť vyjadrujúca definíciu („skutková podstata“) je v nominatívne, kým časť vyjadrujúca definovaný jav („trestný čin“) v genitíve.“³⁶ To, čo v tejto súvislosti platí o pojmovej rovine osobitného, platí konzekventne i pre pojmovú rovinu všeobecného. Všeobecná skutková podstata trestného činu, ktorá je legislatívne uchopená v texte § 2 trestného zákona, ktorý dôsledne obopína všetky jej obligatórne zložky, sa má k „svojmu“, v marginálnej rubrike § 2 všeobecne poňatému trestnému činu tak, ako sa má vo všeobecnosti definícia k „svojmu“ pojmu.³⁷

Hatala postupuje do dôsledkov a poznamenáva, že „najpodstatnejšou charakteristikou tých skutkov, ktoré pomenujeme ako trestné činy, je ich spoločenská nebezpečnosť: ona je práve najdôležitejším dôvodom, ktorý vedie zákonodarcu k tomu, aby skutky, ktoré sú ňou v požadovanej miere poznačené, vyhlásil v zákone za trestné činy.“³⁸ Hatala pripomína samozrejmu skutočnosť, že pri tvorbe jednotiacieho pojmu zodpovedajúceho skúmaným skutkom treba predovšetkým pamätať na najpodstatnejšiu vlastnosť týchto skutkov, ktorá

³⁴ HATALA, V.: *Zavinenie v československom socialistickom trestnom práve*. Bratislava: VSAV, 1961, s. 47–48.

³⁵ C. d. v pozn. 3, s. 504.

³⁶ Tamže, s. 505.

³⁷ Porov. HATALA, V.: *Obzvlášť prít'aužujúce okolnosti v československom trestnom práve*. Bratislava: SAV, 1957, s. 111. Hatalovo poňatie je veľmi blízke Breierovmu. Porov. vyššie v texte uvádzanú vetu ukončenú poznámkovým indexom č. 29.

³⁸ C. d. v pozn. 34, s. 72–73.

má byť nepochybne zahrnutá do ich zovšeobecňujúceho obrazu, a to či už na pojmovej rovine osobitného alebo všeobecného. Táto vlastnosť je v definícii trestného činu (skutková podstata na pojmovej úrovni všeobecného § 2 trestného zákona) výslovne vyjadrená. Zo zákonodarno-technických dôvodov nedostáva sa jej výslovného vyjadrenia na pojmovej rovine osobitného (skutkové podstaty trestných činov v osobitnej časti zákona), no jej prítomnosť je i tu nepochybná, lebo vyplýva logicky z kontextu výslovne vyjadrených znakov a ďalej z pravidla, že ustanovenia všeobecnej časti sú platné pre zákon ako celok, teda i pre každú skutkovú podstatu trestného činu osobitnej časti trestného zákona.³⁹

Podľa Solnaľa však tí, ktorí zahŕňajú do pojmu skutkovej podstaty trestného činu tiež nebezpečnosť konania pre spoločnosť, stotožňujú pojem jednotlivého druhu trestného činu a pojem skutkovej podstaty trestného činu. Vo vymedzení pomeru týchto dvoch pojmov tak nachádzal u svojich odporcov teoretické nedostatky:⁴⁰ „Niet dôvodov používať pre ten istý pojem dva rôzne termíny, pretože to odporuje zásadám vedeckej terminológie.“⁴¹ Ďalej poukazoval na nekorektnosť „bratislavského“ metodologického východiska – skutková podstata = jediný základ trestnej zodpovednosti aj z pohľadu terminologického a systematického.

Terminologické ťažkosti videl v tom, že zástancovia skutkovej podstaty ako jediného základu trestnej zodpovednosti sú nútení o skutkovej podstate vraviť s rôznymi obmedzujúcimi prívlastkami, i keď o skutkovú podstatu vôbec nejde, no potrebujú vyjadriť typickosť trestného činu (konanie po vonkajšej stránke možno podradiť pod niektorú skutkovú podstatu trestného činu uvedenú v osobitnej časti trestného zákona, avšak nie je nebezpečné pre spoločnosť, a preto nemôže mať za následok trestnú zodpovednosť).⁴² Napokon na systematickú obtiaž poukazoval tým, že nebezpečnosť pre spoločnosť je „sociálne politickou charakteristikou činu ako celku“, a preto je ťažké zaradiť ju do rámca niektorej zo štyroch skupín znakov skutkovej podstaty trestného činu.⁴³

Neopodstatnenosť náhľadu oponentov videl Solnaľ aj v tom, že ak by bol ich názor správny, v takom prípade by skutková podstata trestného činu stratila svoju typizačnú funkciu⁴⁴ a bola by celkom zbytočná.⁴⁵ Solnaľ píše: „V socialistickej vede trestného práva niet sporu o tom, že typické znaky trestného činu sú prvky skutkovej podstaty trestného činu. Niet sporu ani o tom, že v typických znakoch trestného činu zákonodarca vyjadruje pre spoločnosť nebezpečnú povahu činov takéhoto druhu. Je však spor o to, či nebezpečnosť pre spoločnosť je taktiež ešte zvláštnym znakom skutkovej podstaty trestného činu, teda konkrétne, či konanie, ktoré má typické znaky trestného činu, ale vzhľadom na okolnosti konkrétneho prípadu nie je nebezpečné pre spoločnosť, napĺňa či nenapĺňa tzv. skutkovú podstatu trestného činu.“⁴⁶ Upozorňuje ešte na jednu opomínanú skutočnosť: „Skutkové podstaty trestného činu nemôžu nikdy zahŕňať prikázané či dovolené konania, pretože zákonodarca chcel typickými znakmi postihnúť len tie konania, ktoré môžu byť pre spo-

³⁹ Tamže.

⁴⁰ SOLNAŘ, V.: Sovětské trestní právo. *Sovětská věda. Stát a právo*, roč. 5, č. 2, 1955, s. 184.

⁴¹ SOLNAŘ, V.: Skutková podstata trestného činu a nebezpečnosť jednání pro společnost. *Stát a právo*, 1956, roč. 1, č. 1, s. 88.

⁴² C. d. v pozn. 40. Porov. tiež c. d. v pozn. 41, s. 90.

⁴³ C. d. v pozn. 40.

⁴⁴ Bližšie o tejto funkcii tiež SCHUBERT, L.: Niekoľko poznámok k celoštátnej pracovnej konferencii pracovníkov trestného práva. *Právny obzor*, roč. 38, č. 6, 1955, s. 377 a nasl.

⁴⁵ Porov. c. d. v pozn. 4, s. 259.

⁴⁶ C. d. v pozn. 41, s. 87–88.

ločnosť nebezpečné, ktorými však konania dovolené alebo prikázané nemôžu byť nikdy. Konania, ktoré platné právo dovoľuje, nie sú preto zahrnuté v typických znakoch trestných činov, ktoré sú odrazom nebezpečnosti pre spoločnosť určitých konaní. Ak zákonodarca postihol trestom úmyselné usmrtenie, nechcel tým zahrnúť usmrtenie v nutnej obrane.⁴⁷

Solnař tvrdil, že nedovolenosť konania v naznačenom zmysle nemožno zmiešavať s tzv. trestnou protiprávnosťou, ktorá je formálnym výrazom nebezpečnosti konania pre spoločnosť a ktorá splýva s jeho trestnosťou. Kdežto dovolenosť či nedovolenosť konania vyplýva z celého právneho poriadku, môže byť trestná protiprávnosť odôvodnená len ustanovením trestného zákona. Čo nie je dovolené, nemusí byť ešte trestné. Naopak nedovolenosť konania skoro nikdy nevyplýva len z trestného zákona, ale spravidla z iných ustanovení právneho poriadku – tento konkretizuje najmä podmienky, za ktorých konanie, ktoré má zdanlivo znaky trestného činu, je konaním dovoleným. Kým nedovolenosť konania charakterizuje podľa Solnařa skutkovú podstatu trestného činu, je (trestná) protiprávnosť spolu s nebezpečnosťou konania pre spoločnosť znakom trestného činu samotného, nie však skutkovej podstaty trestného činu.⁴⁸ Napokon završuje, že „ak by nebezpečnosť konania pre spoločnosť mala byť zvláštnym pojmovým znakom skutkovej podstaty trestného činu, bol by tým zoslabený význam jasnej a presnej formulácie skutkových podstát pre upevnenie socialistickej zákonitosti. Spojenie typických znakov trestného činu a nebezpečnosti konania pre spoločnosť by mohlo mať vzápätí zahmlievanie ich znakov a skôr alebo neskôr viesť k likvidácii pojmu skutkovej podstaty trestného činu, k jeho pohltieniu pojmom trestného činu samého. Takýto vývoj však smeruje skôr ku Krylenkovej osnove bez skutkových podstát jednotlivých trestných činov, než k upevneniu socialistickej zákonitosti. A takýto vývoj si zaiste neprajú tí, ktorí zastávajú, že nebezpečnosť pre spoločnosť a protiprávnosť sú pojmovými znakmi skutkovej podstaty trestného činu.“⁴⁹

Ako sme uviedli, československá polemika ohľadne skutkovej podstaty trestného činu prebiehala na pozadí teoretického nespáru v sovietskej náuke. Aj učebnica sovietskeho trestného práva⁵⁰ v otázke aký je pomer pojmu trestného činu k pojmu skutkovej podstaty trestného činu, podriaavala stanovisko dovtedajších vydaní a zahŕňala nebezpečnosť konania pre spoločnosť medzi znaky skutkovej podstaty trestného činu, a to medzi znaky jej objektívnej stránky.⁵¹ Autori učebnice tak v skutkovej podstate videli jediný dôvod trestnej zodpovednosti ako základ socialistickej zákonitosti v činnosti súdu a prokuratúry. Obdobne tak činil aj profesor Gercenzon.⁵² Jedinou výnimkou, kedy sa skutková podstata logicky nestávala dôvodom trestnej zodpovednosti, bolo použitie analógie, ktoré v tom čase bolo v sovietskom trestnom práve prípustné.⁵³

Oproti autorom učebnice stáli Cereteli a Makašvili, ktorí vychádzali z mienky, že nebezpečnosť činu je síce konkretizovaná v znakoch skutkovej podstaty, avšak ako taká nie je nejakým zvláštnym jej znakom (mienka prameniaca v učení Trajnina⁵⁴).

47 Tamže, s. 92.

48 Tamže.

49 Tamže, s. 93.

50 Porov. pozn. 20.

51 C. d. v pozn. 40.

52 Pozri. VYBÍRAL, B.: Podnětná sovětská publikace o Zásadách trestního zákonodarství Svazu SSR a svazových republik. *Právník*, roč. 100, č. 1, 1961, s. 85.

53 C. d. v pozn. 40.

54 Tamže.

Ich argumentácia sa zakladala na nasledovnom:

1. Ak by nebezpečnosť pre spoločnosť a protiprávnosť boli znakom skutkovej podstaty trestného činu, museli by byť v každom prípade dokazované.
2. Ak zahrňame nebezpečnosť medzi znaky skutkovej podstaty, vedie to k stotožneniu pojmov trestného činu a skutkovej podstaty trestného činu. Stúpenci opačného názoru sa márne snažia dokazovať opak.
3. Stúpenci opačného názoru si mnohokrát odporujú, ak tvrdia, že nebezpečnosť konania je sociálno-politickou charakteristikou konania ako celku, nie je možné, aby nebezpečnosť a protiprávnosť boli zároveň jednotlivými znakmi tohto celku stojacimi v jednom rade s ostatnými znakmi.⁵⁵

Piontkovský (spoluautor spomínanej učebnice) odvracal názory Cereteliho a Makašvilho:⁵⁶ „Všeobecný pojem trestného činu je obsiahnutý v zákone (čl. 6 Trestného zákona RSFSR⁵⁷) a má za úlohu podať len všeobecnú politickú charakteristiku trestného činu.⁵⁸ Všeobecný pojem skutkovej podstaty trestného činu je vytváraný právnou teóriou a sleduje svoje teoreticko-bádateľské ciele (na objasnenie vzájomného pomeru všeobecného a individuálneho objektu, štruktúry objektívnej stránky jednotlivých trestných činov).“⁵⁹ Za základ trestnej zodpovednosti pokladá Piontkovský len skutkovú podstatu trestného činu a proti názorom opačným uvádza len jediný, ale najzávažnejší dôvod: „Právne pojmy majú odrážať spoločenský zmysel, sociálno-politickú podstatu zodpovedajúcich im javov. Preto skutková podstata, ktorá je právnym pojmom trestného činu, má obsahovať nielen faktické znaky trestnej činnosti, ale i jej spoločenskú vlastnosť – nebezpečnosť pre spoločnosť vyjadrenú v protiprávnosti.“ Na podporu svojho stanoviska dodáva: „Názor, že by v konaní obrancu vlasti alebo prokurátora uvažujúceho väzbu apod. bola – hoc aj formálne – naplnená ‚skutková podstata trestného činu‘, je neprijateľný. To vedie ku ‚kriminalizácii‘ takých konaní sovietskych občanov, ktoré sú v súlade s právom.“⁶⁰

Brajnin, ktorý tiež vychádzal z platformy učebnice, nazeral na všeobecný pojem skutkovej podstaty ako výsledok teórie vytvorený z jednotlivých skutkových podstát. Na rozdiel od všeobecného pojmu trestného činu, ktorý vyjadruje jeho triednu a materiálnu podstatu, všeobecný pojem skutkovej podstaty vyjadruje princíp zodpovednosti výlučne za konanie, ktoré naplňa skutkovú podstatu trestného činu.⁶¹ Skutková podstata je mu právnym pojmom trestného činu.⁶² Zvláštnosť konštrukcie skutkových podstát je v tom, že obsahujú len poukaz na tie znaky daného typu trestného činu, ktoré charakterizujú jeho nebezpečnosť pre spoločnosť a zároveň slúži ako základ trestnej zodpovednosti v každom jednotlivom prípade.⁶³

„Za zakľúčenie sporov okolo poňatia skutkovej podstaty trestného činu v sovietskom trestnom práve možno pokladať známu diskusiu na stránkach časopisu *Sovetskoje gosus-*

⁵⁵ DOLENSKÝ, A.: Sovětská diskuse o otázkách skutkové podstaty trestného činu. *Sovětská věda. Stát a právo*, roč. 5, č. 5, 1955, s. 453.

⁵⁶ Čulý diškurz Piontkovský viedol aj s Trajninom. Pozri VYBÍRAL, Boris: Kniha o ústředním problému socialistického trestního práva – nebezpečnosti jednání pro společnost. *Právní obzor*, roč. 38, č. 8, 1955, s. 488.

⁵⁷ Ruská sovietska federatívna socialistická republika.

⁵⁸ Porov. vyššie v texte uvádzaný názor Schuberta (veta ukončená poznámkovým indexom č. 8).

⁵⁹ C. d. v pozn. 55, s. 454.

⁶⁰ Tamže.

⁶¹ Tamže, s. 455.

⁶² BRAJNIN. In: SOLNAŘ, V.: Skutková podstata trestného činu a nebezpečnosť jednání pro společnost. *Stát a právo*, 1956, roč. 1, č. 1, s. 88.

⁶³ C. d. v pozn. 55, s. 455.

darstvo i pravo v rokoch 1954–1955, v podstate uzavretú úvodníkom o stave a úlohách vedy sovietskeho trestného práva v č. 2 z r. 1955 menovaného časopisu, kde sa už jednoznačne hovorilo o skutkovej podstate trestného činu ako o jedinom základe trestnej zodpovednosti v sovietskom trestnom práve. Toto stanovisko potvrdila i ďalšia cesta sovietskej vedy trestného práva, najmä aj po XX. zjazde KSSS v súvislosti so zdôraznením požiadavky upevnenia socialistickej zákonitosti v sovietskom trestnom práve.⁶⁴

Po jednoznačnom riešení tejto problematiky v sovietskej vede trestného práva, ako i po výsledkoch doterajších diskusií Hatala vyjadruje nádej a predpoklad, že i zástancovia opačného názoru (najmä pražská katedra trestného práva) nahliadnu neúnosnosť svojho ďalšieho názorového osihotenia. Hatala sa vtedy pýtal: „O čo užitočnejšie by bolo koordinované rozpracúvanie ďalších významných čiastkových otázok, najmä z hľadiska zvýšeného úsilia o upevňovanie našej socialistickej zákonitosti, ako aj z hľadiska súčasných prúdov novelizačných, keby sa vychádzalo z jednotiaceho, už takmer všeobecne uznaného, principiálneho stanoviska?“⁶⁵

Niektorí autori sa postupom času nazdávali, že spor ohľadne skutkovej podstaty trestného činu má len akademickú, scholastickú povahu.⁶⁶ Neplodnosť a bezvýslednosť celej diskusie viedla niektorých až k zavrhovaniu inštitútu skutkovej podstaty a napospol aj k volaniu po jeho odstránení z vedy trestného práva.⁶⁷

Začiatkom šesťdesiatych rokov názorová trenica pomaly odoznieva, avšak jednotliví jej účastníci si podržiavajú svoje stanoviská. Skriptá z dielne tej-ktorej fakulty obsahovali vlastnú teóriu a pohľad na vzťah trestného činu a jeho skutkovej podstaty. Dnes už vieme, že takýto stav sa udržal v podstate do pádu socializmu. Zásadná zmena nastáva až po ňom, keď aj slovenskí autori koncipujú svoje diela v duchu niekdajšej teórie pražskej katedry trestného práva a nechápu viac skutkovú podstatu trestného činu ako jediný základ trestnej zodpovednosti, ale len ako jeden zo znakov trestného činu. „Pražské názorové osihotenie“ tak nakoniec nevymizlo podľa predestinácie Hatalu – ba práve naopak, každopádne sa však naplnila aspoň jeho viera v zjednotené principiálne stanovisko, ktoré v súčasnosti nachádzame v skriptách trestného práva ktorejkoľvek fakulty v Čechách či na Slovensku.

Aj pre ruskú trestnoprávnú vedu je charakteristické jednotné principiálne stanovisko, avšak tá ostala poplatná názoru, ktorý „sa pevne usadil v sedle“ ešte v päťdesiatych rokoch a dodnes považuje skutkovú podstatu trestného činu za jediný základ trestnej zodpovednosti: „Znaky skutkovej podstaty môžu byť zakotvené v normách ako všeobecnej, tak osobitnej časti trestného zákona: vo všeobecnej časti sú obsiahnuté znaky charakteristické pre všetky skutkové podstaty, v osobitnej znaky špecifické pre skutkové podstaty konkrétnych trestných činov.“ I prvý odsek článku č. 29 Trestného zákona Ruskej federácie zakotvuje: „Trestný čin je považovaný za dokonaný, ak osobou spáchaný skutok obsahuje všetky znaky skutkovej podstaty predpokladané týmto zákonom.“⁶⁸

⁶⁴ C. d. v pozn. 3, s. 502–503.

⁶⁵ Tamže, s. 503.

⁶⁶ Bližšie pozri POLÁČEK, F.: Skutková podstata trestného činu a nebezpečnosť konania pre spoločnosť. *Právny obzor*, roč. 38, č. 9, 1955, s. 549, ako aj TIBITANZL, K.: O přínosu akademika Vyšinského k teorii viny a kausalit v trestním právu. *Právník*, roč. 96, 1957, s. 484.

⁶⁷ Podrobnejšie TIBITANZL, K.: O přínosu akademika Vyšinského k teorii viny a kausalit v trestním právu. *Právník*, roč. 96, 1957, s. 484 a s. 487.

⁶⁸ Glava 6 [online]. [vid. 28. 12. 2016]. Dostupné na: <http://www.uk-rf.com/glava06.html>.

Dispute over the Body of a Criminal Act in the 50s of 20th Century

Milan Boroš

Summary

The article deals with the criminal law institute that during the 50's of the 20th century occupied lawyers' minds in Czechoslovakia and the Soviet Union as well. It was the most discussed topic in the pages of law reviews and it was a source of theoretical discord between the departments of criminal law of Faculty of Law in Prague and Faculty of Law in Bratislava. The dissension raised mostly by the question whether the body of the crime is the only base for offender's criminal liability or not. While the Prague department of criminal law answered the question negatively, the Bratislava department's answer was in turn affirmative. In: the article there are stated some opinions and views of the representatives from both groups. Since a similar dissension occurred in the Soviet Union, the article partially deals with discussions that took part in the Soviet criminal law theory and points out the influence they had on the Czechoslovak criminal law theory. Finally, the article reveals the current understanding of the body of the crime in regard to former opinions on it.